DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

10. Sınıf Felsefe Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 3

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

10. Sınıf Felsefe · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 3)

1. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Bir Soru, Dört Cevap

Okul dergisinin "Bir Soru, Dört Cevap" köşesinde bu ay okurlara "Gece gökyüzüne baktığımızda ne görürüz?" sorusu yöneltilmiştir. Dergiye gönderilen cevaplardan dördü, yazarlarının adı verilmeden şöyle yayımlanmıştır:

- **(A)** Gördüğümüz ışık, yıldızdan yıllar önce yola çıkmıştır. Kulübümüzün teleskobuyla bir yıldızın parlaklığını ölçtük, ölçümü farklı gecelerde tekrarladık ve her seferinde aynı sonucu bulduk. Aynı aletle aynı ölçümü yapan herkes bu sonuca ulaşır.
- **(B)** Gökyüzü bana çocukluğumun yaz gecelerini hatırlatıyor. Bu özlemi bir şiire döktüm; dizelerimde yıldızlar, uzaktaki sevdiklerimin bana göz kırpması oldu. Okuyan herkesin şiirde kendi gecesini bulmasını istedim.
- **(C)** İnandığım kutsal kitapta göklerin ve yıldızların, onları yaratanın kudretinin işaretleri olduğu bildirilir. Gökyüzüne baktığımda bu bilgiyi sorgulamaya gerek duymadan kabul eder, şükrederim.
- **(D)** Ben gökyüzüne bakınca şunları sordum: Teleskopla yapılan ölçüm gökyüzünü bize bütünüyle tanıtabilir mi? Bir şiirin güzelliği herkes için aynı mıdır? İnanç ile akıl aynı soruya farklı cevaplar verdiğinde hangisine nasıl güveneceğiz? Bu sorulara verilen cevapları akıl yürüterek arkadaşlarımla tartıştım, kendi gerekçelerimi yazdım; ama tek bir kesin cevaba bağlanmadım.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Her cevabın hangi alanın (bilim, din, sanat, felsefe) bakış açısını yansıttığını aşağıdaki tabloya yazınız. Alanı belirlemenizi sağlayan yöntemi ya da bilgi kaynağını cevaptaki bir ayrıntıyla ilişkilendirerek yazınız.

Cevap	Alan (4x1 Puan)	Yöntem ya da Bilgi Kaynağı ve Gerekçe (4x2 Puan)
(A)		
(B)		
(C)		
(D)		

1.2. (D) cevabından hareketle felsefenin bilim, din ve sanatla nasıl bir ilişki kurduğunu açıklayınız. (4 puan)

2. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Göletin Suyu Ağustosa Yeter mi?

İpek, yaz tatilinde dedesinin köyünde yapılan çiftçi toplantısına katılmıştır. Toplantıda söz alan köyün tarım kooperatifi başkanı şunları söylemiştir:

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *"Son üç yılda köyümüze düşen yaz yağışları azaldı ve tarlalarımızı suladığımız göletin suyu her ağustos ayında dibe vuruyor. Tarlaları arklardan salıverilen suyla sulamak, suyun önemli bir bölümünün bitkiye ulaşmadan buharlaşmasına ya da toprağın derinlerine sızıp kaybolmasına yol açıyor. Damla sulama ise suyu borularla doğrudan bitkinin dibine verdiği için aynı ürünü çok daha az suyla yetiştirmemizi sağlıyor. Göletteki suyun hasada kadar yetmesi, köyümüzdeki bütün ailelerin ürününü kurtarabilmesi için şarttır. Kısacası köyümüzdeki tarlalarda arkla sulamayı bırakıp damla sulamaya geçmeliyiz."*

Kooperatif başkanının argümanını mantıksal yapıya dönüştürünüz. Öncülleri P1, P2, P3 ve P4; sonucu C sembolüyle göstererek aşağıdaki tabloya yazınız.

Sembol	Önerme (5x3 Puan)
P1	
P2	
P3	
P4	
C	

3. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Bahçeye Bisiklet Parkı

Bir sitenin yöneticisi, ortak bahçenin bir köşesine bisiklet parkı kurulması önerisini apartman toplantısında oylamaya sunmuştur. Öneriye karşı çıkan dört site sakininin sözleri toplantı tutanağına şöyle geçmiştir:

> ***Hülya Hanım:*** *Bahçeye bisiklet parkı kurmak, bahçeye otomobil park etmekle aynı şeydir; ikisi de sonuçta bir taşıttır. Yıllardır bahçeye otomobil sokulmasını yasaklıyoruz. Öyleyse bisiklet parkını da yasaklamalıyız.*
>
> ***Orhan Bey:*** *Şehrimizde bahçesine bisiklet parkı kuran on iki site var. Bunlardan on birinde bahçe düzeni bozulmamış, yalnızca birinde bahçe dağınık hâle gelmiş. Ben size yalnızca o tek sitenin fotoğraflarını getirdim; öteki on bir siteden söz etmeye gerek görmüyorum. Bu fotoğraflar, bisiklet parkının bahçeyi bozduğunu kanıtlıyor.*
>
> ***Nermin Hanım:*** *Geçen bahar bahçeye yeni çim ekildi ve aynı hafta asansör iki kez bozuldu. Bahçede yapılan her değişiklik asansörü bozuyor demek ki; bisiklet parkı kurulursa asansör yine bozulur.*
>
> ***Ferhat Bey:*** *Sitenin karşısındaki emlak ofisini yirmi yıldır işleten Necdet Bey, bisiklet parkının dairelerimizin değerini düşüreceğini söyledi. Bu işin en saygın ismi böyle diyorsa başka bir gerekçe aramaya gerek yok.*

Her site sakininin sözünde yer alan safsatanın türünü aşağıdaki tabloya yazınız. Belirlediğiniz türün gerekçesini site sakininin sözüyle ilişkilendirerek yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Site Sakini	Safsata Türü (4x2 Puan)	Gerekçe (4x2 Puan)
Hülya Hanım		
Orhan Bey		
Nermin Hanım		
Ferhat Bey		

4. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Dedemin Bağında Bir Akşam

İpek, köyde dedesiyle birlikte bağda geçirdiği bir akşamı günlüğüne şöyle yazmıştır:

> *"Bağ evinin köşesinde, dedemin babasından kalan eski üzüm cenderesi duruyordu.* ***(1) Cendere, yerinden oynatmak için iki kişi gerekecek kadar ağırdı; demir gövdesi bağ evinin bir köşesini baştan sona dolduruyordu.*** *Sonra bağın kenarındaki taşa oturduk.* ***(2) Dedem, çevremizdeki asmaların kırk yıl önce toprağa dikilmiş ince birer çubuk olduğunu anlattı. Çubuklar önce kök salmış, ardından filiz vermiş, yıllar geçtikçe kalınlaşıp dal budak sarmış; bugün gördüğümüz bağ, uzun bir süreç içinde meydana gelmiş.*** *Dedem bağa bakarken başka bir şey daha söyledi.* ***(3) Ona göre bağdaki her şey başka bir şeye muhtaçtı: Salkım asmaya, asma toprağa, toprak yağmura… Ama bu zincir, var olmak için hiçbir şeye ihtiyaç duymayan, kendi başına var olan ve öteki her şeyin dayandığı temel bir varlıkta son bulmalıydı.*** *Eve dönerken sepetteki üzümlere baktım.* ***(4) Kimi siyah kimi yeşil, kimi iri kimi ufaktı. Dedem, "Rengi de iriliği de değişir; ama asmada salkım hâlinde yetişen sulu bir meyve olmasa hiçbirine üzüm demezdik." dedi. Ona göre üzümü üzüm yapan, bu değişmeyen nitelikti.****"*

Günlükteki numaralı bölümlerin her birinde varlık felsefesinin hangi kavramının anlatıldığını belirleyip tabloya yazınız. Her kavramı, bölümdeki bir ayrıntıyla ilişkilendirerek gerekçelendiriniz.

Bölüm	Kavram (4x2 Puan)	Gerekçe (4x2 Puan)
(1)		
(2)		
(3)		
(4)		

5. Aşağıdaki diyaloğu okuyunuz.

Konser Salonunun Merdivenlerinde

Şehir orkestrasının piyano konserinden çıkan Mert, İpek ve Sude, dinledikleri konser üzerine konuşmaktadır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> ***Mert:*** *Piyanist yarın aynı eseri çalsa yine biraz farklı çalacak; yıllar sonra tuşlar aşınacak, bu salon belki yıkılacak. Duyduğumuz sesler doğuyor, değişiyor ve yok oluyor; bu yüzden asıl gerçek onlar olamaz. Bu seslerin ardında, kulakla değil yalnızca akılla kavranabilen, hiç değişmeyen ve kusursuz olan asıl ezgi var. Bu akşam salonda duyduğumuz her ses, ona ancak benzemeye çalışıyor.*
>
> ***İpek:*** *Ben müziğin ne olduğunu ne piyanonun tellerinde ne de duyuların ötesindeki başka bir dünyada arıyorum. Aradığım şey, ezgiyi dinlerken bilincimde beliren deneyimin kendisi. Piyanistin kim olduğunu, biletin fiyatını, eser hakkında önceden okuduğum yorumları bir kenara koyup yalnızca bilincimde beliren bu hâle yönelirsem, ezgiyi ezgi yapan ve hiç değişmeyen özüne ulaşabilirim.*
>
> ***Sude:*** *Ben en çok piyanistin kendisini düşündüm. Sahnedeki piyano, yapılmadan önce ne işe yarayacağı belirlenmiş bir araçtır. Oysa o kadın dünyaya piyanist olarak gelmedi. Önce var oldu; sonra çocukken ailesinin istediği meslek yerine piyanoyu seçti, bu seçimin yükünü yıllarca çalışarak taşıdı. Kim olacağını doğuştan getirmedi, kendi özgür seçimleriyle ve sorumluluğunu üstlenerek kendisi belirledi.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Mert, İpek ve Sude'nin görüşlerini varlık felsefesindeki akımlarla eşleştirerek tabloya yazınız. Eşleştirmenizin gerekçesini öğrencinin sözünden bir ayrıntıyla açıklayınız.

Öğrenci	Akım (3x2 Puan)	Gerekçe (3x2 Puan)
Mert		
İpek		
Sude		

5.2. Üç öğrencinin görüşlerinin varlığın var olup olmadığı problemi karşısındaki ortak tutumunu yazınız (3 puan). Mert ile İpek'in görüşlerinin varlığın ne olduğu problemine verdikleri cevap bakımından bir farklı yönünü açıklayınız (4 puan).

6. Aşağıdaki diyaloğu okuyunuz.

Bilgi Yarışmasına Hazırlık

Okulun bilgi yarışmasına hazırlanan Mert, İpek ve Sude, kendilerine verilen hazırlık kitapçığındaki bilgilere güvenip güvenemeyeceklerini tartışmaktadır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> ***Mert:*** *Kitapçıktaki şu yargıya bakın: "Bir bütün, kendi parçalarının her birinden büyüktür." Bunu doğrulamak için hiçbir şeyi ölçmem, tartmam gerekmiyor. Zihnim bu yargıyı başka bir kanıta ya da uzun bir muhakemeye başvurmadan, ilk kavrayışta açık seçik görüyor; aksini düşünemiyorum bile. Gözlerim beni sık sık yanıltır, ama aklımın kendiliğinden kavradığı bu tür ilkeler yanıltmaz. Kesin bilgiye ancak akıl yoluyla ulaşırız.*
>
> ***İpek:*** *Kitapçıkta "Bu türkü ağır bir ezgiyle söylenir." diye de bir bilgi var. Oysa dün aynı türküyü birlikte dinledik; sen hızlı buldun, ben ağır. Bildiğimizi sandığımız her şey duyumlarımıza dayanıyor, duyumlarımız da o anki durumumuza göre kişiden kişiye değişiyor. Kitapçığı yazan da kendi duyumuna göre yazmış. Bana doğru gelen benim için, sana doğru gelen senin için doğrudur; herkesi bağlayacak bir doğruyu aramak boşuna.*
>
> ***Sude:*** *Bence kitapçıktaki bilgileri sınarsak hangisinin doğru olduğunu öğrenebiliriz. Ama bunu ne yalnızca akılla ne yalnızca gözlemle yaparız. Bilgi, gözlemlerimizin getirdiği ham malzemeyle başlar; bu malzeme zihnimizde zaten bulunan kavramlarla düzenlenmeden bilgiye dönüşmez. Kitapçıkta "Deniz seviyesinden yükseğe çıkıldıkça su daha düşük sıcaklıkta kaynar." yazıyordu. Yayladaki evimizde suyu termometreyle ölçerek kaynattım ve suyun 100 derecenin altında kaynadığını gördüm. Kitapçıktaki yargı, gerçekte olanla örtüştüğü için doğrudur.*

Her öğrencinin bilgi anlayışına göre aşağıdaki sorulara verebileceği cevapları, ilgili felsefi yaklaşımın ya da ölçütün adıyla birlikte tabloya yazınız.

Öğrenci	Doğru bilgi mümkün müdür? (3x2 Puan)	Bilginin kaynağı nedir? (3x2 Puan)	Doğruluğun ölçütü nedir? (3x2 Puan)
Mert			
İpek			
Sude			

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme	SBAB13.2. Felsefi Derinlemesine Düşünme; KB2.7. Karşılaştırma
2	FEL.10.2.2. Mantığın temel kavramlarını ve argümantasyon sürecini yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama; KB2.10. Çıkarım Yapma
3	FEL.10.2.2. Mantığın temel kavramlarını ve argümantasyon sürecini yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama; KB3.3. Eleştirel Düşünme
4	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme; KB2.10. Çıkarım Yapma
5	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama; KB2.7. Karşılaştırma
6	FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama; KB2.7. Karşılaştırma

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2	3	4	5.1	5.2	6	Toplam
12	4	15	16	16	12	7	18	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 4 cevap x (alan 1 + yöntem ya da bilgi kaynağı ve gerekçe 2).

Beklenen cevap:

Cevap	Alan	Yöntem ya da Bilgi Kaynağı ve Gerekçe
(A)	Bilim	Gözlem, ölçüm ve tekrarlanabilir deneye dayanır. Yazar yıldızın parlaklığını teleskopla ölçmüş, ölçümü farklı gecelerde tekrarlamış ve aynı ölçümü yapan herkesin aynı sonuca ulaşacağını söylemiştir; bu, sınanabilir ve genelgeçer bilgi arayışıdır.
(B)	Sanat	Duygu, hayal gücü ve yaratıcılığa dayanır. Yazar gökyüzünün uyandırdığı özlemi şiire dökmüş, yıldızları sevdiklerinin göz kırpması olarak hayal etmiştir; amacı bilgi vermek değil, okurda estetik bir etki uyandırmaktır.
(C)	Din	İnanca, vahye ve kutsal metne dayanır. Yazar gökyüzüne ilişkin bilgisini kutsal kitaptan almış, bu bilgiyi sorgulamadan kabul ettiğini söylemiştir.
(D)	Felsefe	Akıl yürütme, sorgulama ve tartışmaya dayanır. Yazar öteki alanların ulaştığı sonuçları (ölçüm, şiir, inanç) sorgulamış, cevapları akıl yürüterek tartışıp kendi gerekçelerini yazmış ve tek bir kesin cevaba bağlanmamıştır.

Kabul edilenler: Gerekçe hücresinde yöntem ya da bilgi kaynağının adı (deney-gözlem, duygu-hayal gücü, inanç-vahiy, akıl-sorgulama) ile cevaptaki bir ayrıntı birlikte yazılırsa 2 puan verilir. (D) için "akla dayanır, kesin kanıt sunmaz, farklı görüşlere açıktır" biçimindeki gerekçeler de kabul edilir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN: Doğru her alan için 1 puan verilir. Gerekçe yöntem ya da bilgi kaynağını doğru adlandırıp cevaptaki ayrıntıya bağlanmıyorsa ya da yalnızca cevaptaki ayrıntıyı aktarıp yöntemi adlandırmıyorsa 1 puan verilir. Alan yanlışsa ya da yazılmamışsa o satırın gerekçesine puan verilmez (bağımlı puan kuralı).

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, dört alanın hiçbiri doğru değilse ya da dört alan dışında bir alan (ör. tarih, edebiyat) yazılmışsa 0 puan verilir.

1.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Dağılım: ilişkinin belirtilmesi 2 + (D) cevabıyla ilişkilendirme 2.

Beklenen cevap: Felsefe bilim, din ve sanatla karşılıklı ilişki içindedir; bu alanların ulaştığı sonuçları, yöntemlerini ve amaçlarını kendine konu edinerek akıl yoluyla sorgular ve eleştirel biçimde değerlendirir. (D) cevabının yazarı ölçümün gökyüzünü bütünüyle tanıtıp tanıtamayacağını (bilim), şiirin güzelliğinin herkes için aynı olup olmadığını (sanat) ve inançla akıl çatıştığında hangisine güvenileceğini (din) sormuştur. Böylece felsefe, öteki alanları inceleme konusu yaparak kendi konu alanını genişletir.

Kabul edilen: "Felsefe bilim, din ve sanatın verilerinden yararlanır ve onları sorgular." biçimindeki yanıt, (D)'deki sorulardan en az biriyle ilişkilendirilmişse tam puan alır.

KISMİ PUAN: Felsefenin bu alanları sorgulama ya da inceleme konusu yaptığı doğru yazılıp (D) cevabındaki sorularla ilişkilendirilmemişse 2 puan verilir. Yalnızca (D)'deki sorular aktarılıp felsefenin öteki alanlarla ilişkisi adlandırılmamışsa 1 puan verilir.

SIFIR PUAN: Cevap boşsa, yalnızca alanların tanımları yazılmışsa ya da "Felsefe bu alanlarla hiçbir ilişki kurmaz." gibi metinle çelişen bir yanıt verilmişse 0 puan verilir.

2. TAM PUAN (15 PUAN)

Dağılım: 4 öncül x 3 + sonuç 3.

Beklenen cevap:

Sembol	Önerme
P1	Son üç yılda köye düşen yaz yağışları azalmıştır ve göletin suyu her ağustosta dibe vurmaktadır.
P2	Arkla sulama, suyun önemli bir bölümünün bitkiye ulaşmadan buharlaşmasına ya da toprağa sızıp kaybolmasına yol açar.
P3	Damla sulama, suyu doğrudan bitkinin dibine verdiği için aynı ürünün çok daha az suyla yetişmesini sağlar.
P4	Göletteki suyun hasada kadar yetmesi, köydeki bütün ailelerin ürününü kurtarabilmesi için şarttır.
C	Köydeki tarlalarda arkla sulama bırakılıp damla sulamaya geçilmelidir.

Kabul edilenler: Öncüller anlamı korunarak öğrencinin kendi cümleleriyle yazılabilir. Öğrenci P1'i iki öncüle (yağışların azalması / göletin dibe vurması) bölüp P2 ile P3'ü tek öncülde birleştirirse, dört öncül ve sonuç birlikte metindeki bütün gerekçeleri karşıladığı sürece tam puan verilir. Öncüllerin sırası değiştirilse de her öncül doğruysa puan kesilmez.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN: Metindeki gerekçeye karşılık gelen doğru her öncül için 3 puan, doğru sonuç önermesi için 3 puan verilir. Öncül metindeki anlamın yalnızca bir parçasını veriyorsa (ör. P3 için yalnızca "Damla sulama borularla yapılır." yazılması, daha az su kullanıldığı söylenmeden) 1 puan verilir. Sonuç önermesi bir öncülün yerine, öncüllerden biri de sonucun yerine yazılmışsa yer değiştiren iki satıra puan verilmez; diğer satırlar ayrı ayrı puanlanır.

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, metin tek bir cümle olarak aktarılmışsa ya da yazılanlar metindeki argümanla ilgisizse 0 puan verilir.

3. TAM PUAN (16 PUAN)

Dağılım: 4 site sakini x (tür 2 + gerekçe 2).

Beklenen cevap:

Site Sakini	Safsata Türü	Gerekçe
Hülya Hanım	Yanlış analoji	Bisiklet ile otomobilin "taşıt olma" yönünden benzemesinden yola çıkarak otomobile uygulanan yasağın bisiklete de uygulanması gerektiği sonucuna varmıştır. Oysa iki taşıt büyüklük, ağırlık, gürültü ve kapladığı yer bakımından çok farklıdır; tek yöndeki benzerlik, öteki özelliklerin de aynı olduğunu göstermez.
Orhan Bey	Cımbızlama	On iki siteden on birinde bahçe düzeni bozulmadığı hâlde yalnızca iddiasını destekleyen tek sitenin fotoğraflarını getirmiş, karşıt örnekleri bilerek göz ardı etmiştir.
Nermin Hanım	Nedensellik hatası	Asansörün bozulmasını, hiçbir kanıt göstermeden yalnızca çim ekimiyle aynı haftaya denk gelmesine dayanarak bahçedeki değişikliğe bağlamıştır. Zamanca art arda gelmek, sebep-sonuç bağı kurmak için yeterli değildir.
Ferhat Bey	Otoriteye başvurma	İddiayı kanıtla değil, emlak işinin saygın bir ismi olarak görülen Necdet Bey'in sözüyle desteklemiş; "başka bir gerekçe aramaya gerek yok" diyerek kişinin saygınlığını koz olarak kullanmıştır.

Kabul edilenler: Hülya Hanım için yalnızca "analoji" yazılırsa 1 puan verilir: sakin bir benzetme kurmaktadır ama soru hatalı akıl yürütmenin türünü istemektedir. Nermin Hanım için "yanlış nedensellik", "sebep-sonuç hatası" kabul edilir. Ferhat Bey için "otoriteye dayanma" kabul edilir; "popülerliğe başvurma" kabul edilmez, çünkü sözde çoğunluğun görüşüne değil tek bir kişinin saygınlığına dayanılmaktadır. Orhan Bey için "nedensellik hatası" kabul edilmez: sözdeki hata, sebep-sonuç bağından önce, verilerin bilerek ayıklanmasıdır.

KISMİ PUAN: Doğru her safsata türü için 2 puan, söze dayanan doğru her gerekçe için 2 puan verilir. Gerekçe yalnızca safsatanın tanımını verip sözdeki ayrıntıya (otomobil benzetmesi, on iki siteden yalnızca birinin seçilmesi, çim ekimiyle aynı hafta, emlakçının saygınlığı vb.) bağlanmıyorsa 1 puan verilir. Tür yanlışsa ya da yazılmamışsa o satırın gerekçesine puan verilmez (bağımlı puan kuralı).

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, dört türün hiçbiri doğru değilse ya da kitapta yer almayan adlarla (ör. saman adam, kaygan zemin) yanlış türler yazılmışsa 0 puan verilir.

4. TAM PUAN (16 PUAN)

Dağılım: 4 cümle x (kavram 2 + gerekçe 2).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Beklenen cevap:

Bölüm	Kavram	Gerekçe
(1)	Madde	Cendere ağırdır, yerinden oynatmak için iki kişi gerekir ve demir gövdesi bağ evinin bir köşesini doldurur. Madde, uzayda yer kaplayan, ağırlığı ve kütlesi olan fiziksel varlıktır.
(2)	Oluş	Asmalar ince çubuklardan kök salarak, filiz vererek ve yıllar içinde kalınlaşarak bugünkü bağa dönüşmüştür. Oluş, bir şeyin meydana gelme sürecidir.
(3)	Töz	Dedeye göre bağdaki her şey başka bir şeye muhtaçtır; bu zincir, var olmak için hiçbir şeye ihtiyaç duymayan ve her şeyin dayandığı temel bir varlıkta son bulmalıdır. Töz, başka bir şeye bağlı olmadan varlığını sürdüren temel varlıktır.
(4)	Öz	Üzümlerin rengi ve iriliği değişse de "asmada salkım hâlinde yetişen sulu meyve olmak" değişmez ve üzümü üzüm yapan budur. Öz, bir varlığın kimliğini belirleyen değişmeyen karakteristik özelliklerdir.

Kabul edilmeyenler: (1) için "töz" kabul edilmez: cümlede vurgulanan, cenderenin başka bir şeye bağlı olmaması değil, ağırlığı ve yer kaplamasıdır. (2) için "varoluş" kabul edilmez: cümle bir insanın kendini gerçekleştirmesini değil, bağın zaman içinde meydana gelişini anlatmaktadır. (3) için "madde" ya da "öz" kabul edilmez: cümlede söz konusu olan, yer kaplayan bir şey ya da bir varlığın kimliğini belirleyen özellikler değil, hiçbir şeye bağlı olmadan var olan temel varlıktır. (4) için "töz" ya da "idea" kabul edilmez: dede, üzümleri öteki şeylerin dayandığı temel varlık olarak ya da yalnızca düşünceyle kavranan asıl örnek olarak değil, gözle görülen üzümlerin hepsinde ortak olan değişmeyen nitelik olarak anlatmaktadır.

KISMİ PUAN: Doğru her kavram için 2 puan, cümledeki ayrıntıya dayanan doğru her gerekçe için 2 puan verilir. Gerekçe yalnızca kavramın tanımını verip cümledeki ayrıntıya (cenderenin ağırlığı ve kapladığı yer, çubuktan bağa uzanan süreç, hiçbir şeye muhtaç olmayan temel varlık, rengi değişse de değişmeyen üzüm niteliği) bağlanmıyorsa 1 puan verilir. Kavram yanlışsa ya da yazılmamışsa o satırın gerekçesine puan verilmez (bağımlı puan kuralı).

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, dört kavramın hiçbiri doğru değilse ya da varlık felsefesi dışındaki kavramlar (ör. bilgi, sanı) yazılmışsa 0 puan verilir.

5.1. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 3 öğrenci x (akım 2 + gerekçe 2).

Beklenen cevap:

Öğrenci	Akım	Gerekçe
Mert	İdealizm	Mert'e göre duyulan sesler doğar, değişir ve yok olur; bu yüzden asıl gerçek değildir. Asıl gerçek, seslerin ardındaki, yalnızca akılla kavranabilen, değişmeyen ve kusursuz ezgidir; duyulan sesler ona yalnızca benzemeye çalışır. Bu, görünüş ile gerçeklik arasında ayrım yapan ve gerçekliğin maddi değil akılsal olduğunu savunan görüştür.
İpek	Fenomenoloji	İpek, müziğin özünü tellerde ya da duyuların ötesindeki bir dünyada değil, bilincinde beliren deneyimde arar; ön bilgileri ve rastlantısal ayrıntıları (piyanistin kimliği, bilet fiyatı, okuduğu yorumlar) bir kenara koyarak değişmeyen öze ulaşabileceğini söyler. Bu, bilinç durumlarını inceleyerek ve paranteze alma yoluyla varlığın özüne ulaşılabileceği görüşüdür.
Sude	Varoluşçuluk	Sude'ye göre piyano gibi bir aracın ne işe yarayacağı yapılmadan önce belirlenmiştir; oysa piyanist önce var olmuş, kim olacağını kendi özgür seçimleriyle ve sorumluluğunu üstlenerek sonradan belirlemiştir. Bu, insanın varoluşunu ve kendini özgürce tanımlamasını öne çıkaran görüştür.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Kabul edilen: Akımın temsilcisi akım adı yerine yazılırsa (Mert için Platon, İpek için E. Husserl, Sude için J. P. Sartre) 1 puan verilir. Mert için "fenomenoloji" kabul edilmez: Mert asıl gerçekliği kendi bilincindeki deneyimde değil, duyuların ötesinde akılla kavranan kusursuz ezgide arar. İpek için "idealizm" kabul edilmez: İpek duyuların ötesindeki başka bir dünyayı açıkça reddeder ve özü bilincinde beliren deneyimde arar. Sude için "oluş felsefesi" kabul edilmez: Sude evrendeki sürekli değişimi değil, insanın kendi seçimleriyle kendini belirlemesini anlatmaktadır.

KISMİ PUAN: Doğru her akım için 2 puan, öğrencinin sözüne dayanan doğru her gerekçe için 2 puan verilir. Gerekçe öğrencinin sözüne bağlanmadan yalnızca akımın tanımını veriyorsa 1 puan verilir. Akım yanlışsa ya da yazılmamışsa o satırın gerekçesine puan verilmez (bağımlı puan kuralı).

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, üç akımın hiçbiri doğru değilse ya da bilgi felsefesine ait akımlar (rasyonalizm, empirizm vb.) yazılmışsa 0 puan verilir.

5.2. TAM PUAN (7 PUAN)

Dağılım: ortak tutum 3 + farklı yön 4.

Beklenen cevap:

- **Ortak tutum:** Üç öğrenci de varlığın var olduğunu kabul eder; hiçbiri "Hiçbir şey yoktur." diyen nihilist bir tutum almaz. Mert değişmeyen asıl ezgiyi, İpek bilincinde beliren deneyimi ve ezginin özünü, Sude ise kendi seçimleriyle kendini belirleyen insanı var sayar. Aralarındaki tartışma, varlığın var olup olmadığı üzerine değil, varlığın ne olduğu üzerinedir.
- **Mert ile İpek'in farklı yönü:** Mert'e göre asıl gerçeklik duyulan seslerin ötesinde, yalnızca akılla kavranan, değişmeyen ve kusursuz bir ezgidir; duyular dünyası bu asıl gerçekliğin kusurlu bir benzeridir. İpek ise duyuların ötesinde ayrı bir dünya aramaz; ezginin değişmeyen özünü kendi bilincinde beliren deneyimde, ön bilgileri bir kenara koyarak bulmaya çalışır. Mert asıl varlığı bilincin dışındaki akılsal bir gerçeklikte, İpek ise bilinçte beliren fenomende arar.

Kabul edilen: Ortak tutum olarak "Üçü de realisttir, varlığın var olduğu konusunda görüş birliği içindedir." biçimindeki yanıt tam puan alır.

KISMİ PUAN: Ortak tutum diyalogla ilişkilendirilerek doğru yazılmışsa 3 puan, doğru ama diyaloğa bağlanmadan yalnızca "Üçü de varlığı kabul eder." diye bırakılmışsa 2 puan verilir. Farklı yön iki görüşün karşılaştırılmasıyla yazılmışsa 4 puan; yalnızca bir öğrencinin görüşü doğru açıklanıp öteki ile karşılaştırma yapılmamışsa 2 puan verilir. İki parça birbirinden bağımsız puanlanır.

SIFIR PUAN: İki parça da boşsa, yazılanlar diyalogdaki görüşlerle çelişiyorsa (ör. "Mert'e göre hiçbir şey yoktur.") ya da yalnızca akım adları tekrar edilmişse 0 puan verilir.

6. TAM PUAN (18 PUAN)

Dağılım: 3 öğrenci x 3 soru x 2 (her hücrede cevap 1 + yaklaşımın ya da ölçütün adı 1).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Beklenen cevap:

Öğrenci	Doğru bilgi mümkün müdür?	Bilginin kaynağı nedir?	Doğruluğun ölçütü nedir?
Mert	Mümkündür; insan kesin bilgiye akıl yoluyla ulaşabilir (dogmatizm).	Akıldır; duyular yanıltır, akıl bazı ilkeleri kendiliğinden kavrar (rasyonalizm).	Zihnin başka bir kanıta ya da muhakemeye başvurmadan açık seçik kavradığı, kuşku götürmeyen bilgi doğrudur (apaçıklık).
İpek	Mümkün değildir; herkes için geçerli, kesin ve nesnel bir doğruya ulaşılamaz (septisizm / kuşkuculuk).	Duyumlardır; ama duyumlar kişiden kişiye ve duruma göre değiştiği için güvenilir ve ortak bir bilgi vermez (kuşkuculuk; Protagoras'ın görüşü).	Herkes için geçerli bir doğruluk ölçütü yoktur; doğru kişiye göre değişir (rölativizm / görecilik).
Sude	Mümkündür; sınanan bilginin doğru olup olmadığı öğrenilebilir (dogmatizm).	Akıl ile deneyim birlikte; bilgi deneyimle başlar, akıldaki kavramlarla düzenlenerek bilgiye dönüşür (kritisizm).	Bir önerme, ifade ettiği gerçek durumla örtüşüyorsa doğrudur; kitapçıktaki yargı termometrenin gösterdiği gerçek kaynama sıcaklığıyla karşılaştırılmıştır (uygunluk).

Kabul edilenler: İpek'in imkân hücresinde "görecilik" ya da "rölativizm" adı da kabul edilir. İpek'in kaynak hücresinde "duyular" ya da "duyu ve algılar" yazılıp bunların kişiden kişiye değiştiği belirtilirse cevap puanı verilir; ad olarak "kuşkuculuk", "septisizm", "görecilik" ya da "Protagoras" kabul edilir. İpek'in ölçüt hücresinde "Doğruyu belirleyecek ortak bir ölçüt yoktur." biçimindeki yanıt da tam puan alır. Sude'nin kaynak hücresinde "eleştiricilik" ve "I. Kant'ın görüşü" kabul edilir. Rasyonalizm için "akılcılık" yazılabilir.

Kabul edilmeyenler: Mert'in ölçüt hücresinde "tutarlılık" kabul edilmez: Mert yargıyı daha önce kabul edilmiş başka yargılarla karşılaştırmaz, ilk kavrayışta açık seçik ve kuşkusuz göründüğü için doğru sayar. Sude'nin kaynak hücresinde "empirizm" kabul edilmez: Sude deneyimin tek başına yetmediğini, malzemenin akıldaki kavramlarla düzenlenmesi gerektiğini açıkça söyler. İpek'in ölçüt hücresinde "tümel uzlaşım" kabul edilmez: İpek çoğunluğun uzlaşmasını değil, doğrunun kişiden kişiye değiştiğini savunur.

KISMİ PUAN: Her hücre 2 puandır: öğrencinin sözüne uygun doğru cevap için 1 puan, doğru yaklaşım ya da ölçüt adı için 1 puan verilir. Yalnızca yaklaşımın ya da ölçütün adı doğru yazılıp cevap açıklanmamışsa 1 puan verilir. Cevap öğrencinin sözüyle çelişiyorsa (ör. Mert için "Bilginin kaynağı deneydir.") o hücreye puan verilmez.

SIFIR PUAN: Tablo boşsa, dokuz hücrenin hiçbiri doğru değilse ya da varlık felsefesine ait akımlar (idealizm, materyalizm vb.) yazılmışsa 0 puan verilir.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif